

عنوان مقاله:

بازیابی مفهوم و قلمرو نسخ در تفاسیر تبیان و مفاتیح الغیب

محل انتشار:

دوفصلنامه پژوهش های تفسیر تطبیقی، دوره 3، شماره 5 (سال: 1396)

تعداد صفحات اصل مقاله: 26

نویسندگان:

محسن قاسم پور - دانشیار گروه علوم قرآن و حدیث دانشگاه کاشان

محمد علی مهدوی راد - دانشیار گروه علوم قرآن و حدیث / پردیس فارابی دانشگاه تهران

فاطمه حاجی اکبری - دانشجوی دکتری علوم قرآن و حدیث دانشگاه کاشان

خلاصه مقاله:

موافقان وقوع نسخ در قرآن، ناسخ و منسوخ را جزو دستورات الهی می دانند که پروردگار با علمی که بر مصلحت بندگانش دارد، آن را جاری ساخته و در مقابل، مخالفان نسخ معتقدند، کتاب خدا قانون فراگیر و همیشگی داشته و از اختلاف و باطل به دور است. در حقیقت نسخ در دیدگاه منکران، نوعی قصور در علم خداوند یا نقص تلقی می شود. فخر رازی و شیخ طوسی گرچه به لحاظ کلامی دارای دو خاستگاه فکری اند اما با توجه به رویکرد عقل گرایانه خود در تفسیر، در قلمرو نسخ دارای دیدگاه های خاصی اند. مواجهه با نسخ از سوی این دو مفسر به ویژه با مد نظر قراردادن انگاره فردی مانند ابومسلم اصفهانی _ به مثابه بارزترین عالم مسلمان منکر نسخ_ در مباحث تفسیری از جمله نسخ، قابل مطالعه است. شیخ طوسی در مقدمه تفسیر تبیان ضمن تشریح نسخ و اقسام آن هر سه قسم نسخ را صحیح می شمرد، اما فخر رازی همراه با ذکر اقوال درباره نسخ برخی آیات، اهتمام ویژه ای به ذکر آرای ابومسلم اصفهانی داشته و در اغلب موارد آنها را صحیح دانسته است که با توجه به اشعری بودن فخر غیر قابل انتظار می نماید. فخر در موضوع نسخ به آرای وی تمایل دارد. شیخ طوسی نیز در پاره ای موارد، در حوزه نسخ دارای دیدگاهی است که با نظریات دیگر عالمان شیعه متفاوت است.

کلمات کلیدی:

نسخ، بررسی تطبیقی، التبیان فی التفسیر القران، مفاتیح الغیب

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/862186>

